

PSIHOLOGIA POPORULUI ROMÂN¹

1

Psihologia socială are drept scop să determine și să explice însușirile sufletești ale unei populații. Insușirile sufletești ale unei populații sunt condiționate de trei factori principali: de fondul biologic ereditar al populației, de mediul geografic și de caracterele instituționale dobândite de populație în timpul evoluției sale istorice.

În fondul biologic ereditar sunt cuprinse dispozițiile organice, cu care indivizii, care

¹ Text editat în 1937 de Societatea Română de Cercetări Psihologice, București.

compun populația, vin pe lume; dispoziții care reglementează în mod direct funcțiunile vieții vegetative ale populației și prin acestea, apoi, indirect, pe acelea ale vieții sufletești. În acest fond biologic ereditar ceea ce interesează sunt dispozițiile deficiente și patogene, care scapă de sub influența oricărei educații. Normalul, interesează mai puțin, fiindcă el este dirijabil. Anormalul, adică dispozițiile bolnăvicioase, creează piedici și fatalități pe care nici o putere nu le poate înlătura.

În mediul geografic intră toate formele de energie care înconjoară și provoacă reacții în sufletul populației: clima, natura solului; posibilitățile de producție pe terenul muncii; flora și fauna; natura granițelor etc.

În sfârșit, în caracterele instituționale sunt cuprinse manifestările tipice de natură spirituală. Ele sunt diferite de acelea

provocate de fondul biologic ereditar și de mediul geografic; sunt manifestări aparținând experienței istorice a populației, care prin tradiție se repetă în mod constant în decursul unei lungi durate de timp. În numărul acestora sunt: vorbirea, obiceiurile morale și juridice, concepțiile preferate în prețuirea lumii și a vieții; trăsăturile naționale.

Actualitatea sufletească a unei populații este condiționată de câteșitrei acești factori. Dar nu într-o măsură egală. Populațiile cu trecut istoric, în sufletul cărora caracterele instituționale au ajuns la o consistență puternică, își au actualitatea sufletească, în primul rând, influențată de caractere instituționale și numai în al doilea rând de ceilalți factori. Fondul biologic ereditar și mediul geografic stăpânesc sufletul populațiilor tinere, care sunt fără trecut istoric și fără puternice caractere instituționale. Între

cei trei factori există așadar, în ceea ce privește influența lor, o contrarietate. La populațiile cu instituții spirituale inconsistente, influența factorului ereditar și a mediului geografic sunt covârșitoare. La care, dimpotrivă, instituțiile spirituale sunt puternice, influențele celorlalți factori sunt reduse. Spiritualitatea este ca o armătură de izolare. Ea dă posibilitatea unor populații să-și croiască un destin propriu, emancipat de sub jugul biologic și geografic al condițiilor lor de viață. Populațiile capabile de asemenea instituții spirituale sunt popoarele de cultură națională, adică, sunt popoarele creatoare de originalitate sufletească în istoria omenirii.

Nu toate populațiile sunt capabile de cultură națională. Spiritualitatea nu este un produs al timpului. Sunt populații care trăiesc mii de ani fără ca în sufletul lor să prindă rădăcini caracterele instituționale.

Ele trăiesc într-o veșnică copilărie, având sufletul stăpânit când de influența eredității biologice, când de influența mediului geografic. Populațiile care se ridică la o cultură națională au în ele particularitatea de a-și cristaliza experiența istorică în instituții de natură spirituală, instituții care, o dată înrădăcinate, preiau conducerea vieții lor sufletești. Populațiile acestea reușesc să dirijeze, după normele dictate de voința lor, atât manifestările care stau sub influența factorului ereditar, cât și manifestările de sub influența factorului geografic.

Prin urmare, psihologia socială, care are drept obiect studiul vieții sufletești a organismelor sociale, se găsește, după populație, înaintea unei vieți sufletești deosebite. Când studiază sufletul unei populații lipsite de o armătură spirituală, obiectul ei se reduce la studierea

manifestărilor sufletești simple, pe jumătate biologice. În cazul acesta, nelegând de sufletul populației o finalitate spirituală proprie, ea rămâne pe planul reacțiilor sufletești condiționate de factorul ereditar și de mediul geografic. Populațiile de sălbatici, bunăoară, aproape că nu prezintă psihologiei sociale ceva interesant pentru cercetare; ele sunt de preferință obiect de studiu pentru etnografie și sociologie.

În cazul în care psihologia socială are să cerceteze sufletul unor populații cu trecut istoric și cu instituții spirituale bine înrădăcinate, atunci obiectul său este cu totul schimbat. Sufletul acestor din urmă populații are înrînsul *realități suprabio-logice*, care trebuie explicate pe planul unei finalități spirituale. Și ceea ce este mai anevoios: nu pe planul aceleiași finalități spirituale pentru toate populațiile, ci

pe planul unei finalități speciale pentru fiecare populație în parte. Acesta este cazul populațiilor pe care le numim popoare culte, sau națiuni creatoare de originalitate sufletească. Dacă la cercetarea sufletului pe care îl au populațiile sălbatice obiectul psihologiei sociale aproape că este inexistent sau se confundă cu obiectul altor științe, la cercetarea sufletului pe care îl au popoarele culte, obiectul psihologiei sociale nu numai că este existent, dar el se multiplică după numărul acestor popoare; avem nu o singură psihologie socială pentru toate popoarele culte, ci psihologii sociale diferite: psihologia socială a poporului englez, psihologia socială a poporului francez, psihologia socială a poporului german și așa pentru fiecare popor cult în parte. Ceea ce este o realitate sufletească în sufletul unui popor nu este și în sufletul altui popor.

Fiecare popor cult își are structura și evoluția sufletească proprii sieși; își are destinul său. Aceste considerații fac să întrevădem dificultățile care însoțesc cercetările de psihologie socială. Cu cât un popor are o cultură mai veche și mai originală, cu atât știința despre sufletul său are de cercetat un obiect mai special, mai singular. Datele statistice și experimentale pe care se fundează psihologia socială a unui popor nu pot fi utilizate la psihologia socială a altui popor, fiindcă spiritualitatea fiecărui popor e de sine stătătoare și această spiritualitate trebuie mai întâi înțeleasă, pentru a putea în urmă interpreta datele pe care le dau statistica și experiența. Cu alte cuvinte, știința psihologiei sociale nu este o știință liberă, în înțelesul că ea își adună cunoștințele clădind numai pe baza postulatelor logicii, ci ea se subordonează de la început

finalității spirituale în care se desfășoară istoria poporului la care se aplică; ea depinde de idealul pe care îl urmărește poporul, care îi constituie obiectul¹. La popoarele cu cultură veche și originală dificultățile acestea se pot în parte birui prin lumina pe care o răspândește idealul lor, care este bine prins în instituțiile pe care le-a inspirat. La popoarele cu o cultură mai nouă și nu atât de originală, dificultățile rămân mari. Aproape de nebiruit. Acesta este cazul psihologiei sociale a poporului român.

Oricâte date statistice și observații scoase din experiență am avea strânse asupra vieții sufletești a poporului român, întrucât lipsește

¹ Această dependență de ideal o găsim la toate științele, afară de cele matematice, după filosofia național-socialistă, împărtășită de guvernanții de astăzi ai Germaniei (comp. *Das nationalsozialistische Deutschland und die Wissenschaft. Heidelberger Reden von Reichsminister Rust und Professor E. Kriek*, 1936).

CUPRINS

PSIHOLOGIA
POPORULUI
ROMÂN 7

SUFLETUL
NEAMULUI NOSTRU.
CALITĂȚI BUNE
ȘI DEFECTE 55